

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vsa leta gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za pola leta „ 3.—; „ 4.50 „
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25 „

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.

Na naročbe brez priložene naročilnice se upravnistvo ne ozira.

EDINOST

Vsi dopisi se pošiljajo uradništvu v ulici Torrente št. 12. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglasi in oznanila se računajo po 7 nov. vrstica v petimi; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, čestitice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnistvo v ulici Torrente 12. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

IV edinosti je moč.

Slovani v Trstu nekdanj in danes.

IV.

Lep dokaz, da so v početku tega stoletja Tržačani Slovane bolj spoštovali in priznavali jim večjih pravic, nego li dandanes, je listina, ki mora biti danes še v ostalini pokojnega V. Dolenc. V mislih mi je namreč kurzna razpredelnica ali tabela, katero je bil 1883. l. poslal Dolencu gosp. F. Faciter iz Šentjurja pri Kranji. Ta jo je bil našel v starej knjigi, in ker se mu je zdela zelo važna za naše tržaške razmere, poslal jo je našemu uradništvu, naj jo objavi in ponatisne, kar se je bilo tudi zgodilo. Razpredelnica ima naslov: „Zena od Duneja na Augburg od inu is 1. Kopersk 1799. do 1. Sushez 1810.“ Potem so različne cene zabeležene za vsak mesec posebe od 1799. do 1810. leta. Spodaj je citati:

Terft ta 5. dan Marza 1810.

Namestnik te Borse.

Anzhe Mayer, M. M. dr. Gerolini,
prve Namestnik. Aktvár od Borse.

Ta listina dovolj glasno in jasno govori in priča, kako so časi cenili celo na tržaški borski našo slovenščino. Po tolikih desetletjih pa, namesto da bi uradi tržaški z magistratom vred reševali naše prošnje in vloge v našem jeziku, zavračajo je in nečejo poznati Slovencev. V tem obziru gre v poslednje čase pri nekaterih c. uradih na bolje. V ono dobo, pred malone 80. leti so imeli zatorej na tukajšnji borski uradnike večje slovenskemu jeziku. Zakaj jih danes nimajo? Mari nismo v teh desetletjih napredovali? Se-li ni razvil v tem času naš jezik, da je danes za vsako vedo in za vsak urad? Nemamo li danes istih ali večjih potreb, kakor tedaj?

V kakšnih časih so imevali Tržačani slovenščino, svedoči nam bivši trž. odvetnik Vincencij Franul de Weissensturn, ki je čutil že 1811. leta toliko potrebo znanja našega jezika za Italijane, da jim je spisal celo slovensko slovnico v italijansčini. Ta slove: „Saggio Grammaticale italiano-cragnolino composto da V. Franul de W. Trieste 1811. Dalla stamperia di Antonio Maldini.“ Knjiga ima 355. strani. Na zaglavnem listu je objavil pisatelj kitico:

Sbudi te kranjka Modriža,

Sudofri ti spala do sdež!

Al ni ozhitna praviza,

D' obudena bohi sa naprèj?

V posvetnici Franu Serafinu knezu Porciji govori zelo laskavo o našem je-

ziku, kateri upotreblja narod uže od nekdanj med onimi gorami, katere ste Vi obiskali in počastili sè svojo pričujočnostjo. To je jezik razvit in poznan Vašemu ušesu, jezik, ki se glasi tudi iz Vaših ust vrhu ostalih bolj razširjenih in opiljenih jezikov. Poklanjam Vam to slovnico kakor kitico krasnih mirisnih cvetic, katere bi bil utrgal na gredicah Vašega vrta, v Vašem evetniku, v Vaših gozdih ali nabral jih po Vaših livadah. Morebiti Vam bode dražja taka kitica, sestavljena iz samih prirodnih rastlin vzraslih iz nerazoranih zemskih grud, nego li cvetke vzgojene po umetelnej roki vrtnarjevej.

Mnogo važnejši je pa uvod; ta se nam vidi tolike imenitosti, da hočemo vsega sè svojimi besedami preložiti v slovenščino:

„Slovenski jezik, veja starodavnega slovanskega debela naroda, ki se razprostira še danes od Boke kotorske do severnega morja, od Koroške do Kamčatke v ogromnem številu mnogih milijonov duš, ta jezik slovenski je eden izmed najslajših ilirskih ali južnoslovanskih narečij in govori se v južnej Evropi v okrožji obdanem od gorenje Drave, Hrvatske, Soče in od adrijskega morja; govori se zatorej tudi v okolici tržaške, kjer mi stanujemo.

To narečje, mladika toli prostranega debela slovanskega, mirovalo in vzdihovalo je dolgo neopazovano in neobdelano. Pozneje pa v prošlih stoletjih s 1550. letom počenši so se kazali posamični veleumi, (l. 1550. Trubar, l. 1578. Dalmatin, leta 1584. Bohorič, l. 1612. Hren, l. 1672. Schönleben, l. 1678. Kastelec, l. 1711. o. Hipolit itd.) ki so se trudili z oduševljenjem, s pravo požrtvovalnostjo in z domovinsko ljubeznijo, da so negovali in pilili, gladili in čistili to narečje. Ali ker so se morali baviti preveč z ostalimi tujimi jeziki, ki so jim zavrli kolesa pod domačim vozom, zaostal je bil nekoliko narodni napredek.

Pod konec prošlega stoletja in danes (1811.) se je narečje slovensko spet začelo vzbujati iz mrtvila, v katerem je počivalo in dremalo. Odlični mecen baron Zois v zvezi z drugimi narodnimi veleumi ter učenjaki (z Vodnikom, s Kopitarjem, z Linhartom, s Kumerdejem, z Japljem itd.) si je postavil nalogo braniti in likati imenovani jezik in množiti njega književnost. Z največjo gorečnostjo in neopisnim trudom so se združili ti možje z blagim namenom, učiti in izobraževati ljudstvo slovensko in podpolnjevati jezik.

Tudi mi (Tržačani namreč), ki pripadamo slovanskemu pokole-

nju, ki smo del prvotnega ilirskega naroda, ki živimo v mestu, katero obdaje samo slovenski jezik, — mi, ki smo v vednej dotiki in v neprestanej zvezi z ljudstvom slovenskim in ki kvaro trpimo celo v svojih domačih poslih, ker ne poznamo njegovega jezika, — ne bi morali biti tudi mi tako navdušeni za to narečje? se li ne spočobi nam morebiti udati se učenju onega jezika, čegar poznanje nam je tako koristno in potrebno?

Narodnostni duh, urojeno nagnenje do domačega govora in osobni naši interesi nam nalagajo sveto dolžnost in nas vsak dan kličejo seznaniti in podomačiti se sè slovenščino.

Ali kako se ima to zgoditi, ako nam Italijanom nedostaje slovnicih pomagál v izobraženje tega narečja?

Iz tega razloga se drznem objaviti pričujoče navodilo ali poskus italijanske-slovenske slovnice. Pravim „poskus“, ker moje delo ni družega, nego samo prvotna zbirka pravil in opomenj, ki opisujejo posebnosti slovenskega narečja brez natančnejšega raztvarjanja posamičnosti, ki se nahajajo tudi v italijansčini; — to je delo natisneno, da v naglici zadovolji prevelike nedostatkosti, kolikor se dostaje učenja slovenščine, in nisem se hotel tvegati višje, da bi razpravljaval vso stvar natančno.

Prosím milostnega potrpljenja z menoj vseh onih, ki bolje poznajo to lepo narečje od mene, dobrohotnega vzprejema te knjižice vseh, ki se žele z njeno pomočjo učiti slovenščini in veledušnega strpljenja prosim, ako so se podkrale nekatere pogreške v ta prvi moj poskus; — ako se vse to zgodi, zadovoljen bodem“.

Čestitega čitatelja vprašam: more li rojen Sloven z večjim oduševljenjem govoriti o svojem materinem jeziku, nego li govori — tujec o njem? Besede njegove grede globoko v srce vsacemu pravemu rodoljubu, ker so pisane s pravo gorečnostjo. Po našem mnenji je imenovani uvod tolike važnosti za sedanje naše razmere tržaške, da ga hočem tu razglasiti v prvotnosti ali v originalu, naj ga svestno čitajo vsi oni naši nasprotniki, zagrizli „Independentovci“, ki vedno in v enomer trde, da mi nemamo ničesar iskati v Trstu, da pojdimo v Ljubljano, ako želimo, da se nam ispolne naše narodnostne zahteve, da tu smo tujci! Takim zaslepljencem ne moremo drugače in boljše odgovarjati,

sebe više ceni, nego je vreden, drugim pa, katerim srečo zavida, znižuje pravično ceno.

Izvestno je, da svet ne plačuje zasluge vedno v pravej meri. Mnogokrat se kdo zelo trudi, ali ostane skrit v svojej skromnosti. Smeli polunaobraženci ga pohlepno prikrivajo in črnijo, da bi ga sami v sreči nadkrilili. Svet je tak in ni upanja, da se predrugači.

Ne ostaje ti zatorej družega nego udati se tej neizogibnej usodi. Zapomni si dobro to le neovržno resnico: važno je, da imaš zasluge, ne nagrade za zasluge. Dobro je, če ti zasluge nagradijo, ali one imajo vender svojo notranjo vrednost tudi brez nagrade.

Človeško društvo ne bi bilo toliko pokvarjeno, ako bi vsak brzdal svoje nemire in svoje slavohelepe. Tega pa ne smeš tako razumeti, da ne bi bilo treba skrbeti za svojo srečo; lenoba, brezčustvo in nehajnost so izgredi. Potreben ti je dostojen ponos, ki ne besni in ne zavida, ki nikjer ne prestopa svojih mej. Reci samemu sebi tako-le: „Ako nisem dosegel one višine, katere sem bil vreden, ostajam isti mož tudi v nižji vrsti, in imam isto notranjo vrednost.“

nego da jim podamo v zabavo in pouk ves omenjeni predgovor, ki slove takó-le:

La lingua Cragnolina, originata dalla favella dell'antichissimo popolo Slavo, il quale tutt'oggi va estendendo la sua generazione dalle Bocche di Cattaro sino al Mar Glaciale, e dalla Carintia sino a Kamzhatka, in una discendenza di 50 e più milioni di anime, è uno de' più soavi, ed espressivi Dialecti Illirici; — parlato nell'Europa meridionale entro il Distretto, ch'è confinato dalla Drava superiore, dalla Croazia, dall'Isonzo, e dal Mare Adriatico — parlato in conseguenza nello stesso Territorio, in cui dimoriamo.

Questo Dialecto rampollo d'uno stipe si dilatato gemeva gran tempo quasi oppresso, ed incolto.

Poscia insorsero bensì nei passati secoli dall'anno 1550 in poi di quando in quando Genj isolati, (A. 1550. Truber. A. 1578. Dalmatin. A. 1584. Bohoritsch, A. 1612. Kren. A. 1672. Schönleben. A. 1678. Castellez. A. 1711. P. Hippolito. & c.) che con fervore, e passione patriottica s'impiegavano al coltivamento del medesimo; ma la preoccupazione per le lingue straniere, ne rallentò l'applicazione, ed inceptò persino ogni desiato progresso.

Alla fine del secolo passato però, ed ai nostri tempi cominciò egli a destarsi dal letargo, in cui giaceva assopito, e dacché un' esimio Mecenate (il Sig. Baron Zois di Lubiana) patrio in concorrenza d'altri Genj Nazionali (li Signori Vodnik, — Kopitar, — Linhart, — Kumerdej — Japel & c.) di profonda erudizione si prese a cuore di proteggerlo, dacché questi con gran zelo, e fatica s'accinsero di coltivarlo, ripurarlo, e perfezionarlo, egli è che vada in oggi, mercè i consumati loro addottrinamenti, rinovellandosi in ogni Cragnolino la pristina voglia al di lui studio, ed alla di lui applicazione.

Noi, che apparteniamo similmente alla discendenza Slava, che facciamo parte della nostra primitiva Nazione Illirica, che viviamo in una Città, il cui contado ha per dominante la sola lingua Cragnolina, — noi, che ci troviamo continuamente in relazioni col popolo Cragnolino, e che per mancanza della di lui lingua veggiamo compromessi persino gli affari nostri domestici, — non dovremmo noi esser egualmente animati dalla medesima voglia? non conviene a noi forse d'applicarsi allo studio d'una lingua, la cui cognizione ci si rende altrettanto utile, che necessaria?

Lo Spirito Nazionale, l'innata propensione alla patria favella, i nostri propri interessi ne impongono non equivocamente

PODLISTEK.

O človeških dolžnostih.

Ital. spisil S. Ivič Pellico, prel. Jos. K.—e.

XV.

Ob izberanju stanu.

(Dalje.)

Vsak stan je zaradi svojih krepostij izvrsten za onega, komur je všeč. Duhovski stan plaši onega, ki je ustopil vanj lehkomišelnost sè željo do zabave; nasproti pa je slast pobožnemu in samotarnemu možu. Celó samostansko življenje, o katerem mnogi misle, da je neznosno, slastno je pobožnemu filozofu, ki se ne smatra za nepotrebneega v družtvu človeškem, kedar deli milostinjno revnemu sobratu ali bornemu kmetiču. Toga (sodna obleka), katera se marsikomu zdi težka zaradi mnogih skrbij, prija možu, ki želi razumno braniti prava človeška. Vojaški stan je zelo ugoden onemu, ki je pogumen in čuti, da je res slavno žrtvovati se za domovino.

Čudno! vsi stanovi od najvišjega do najnižjega imajo svoje radosti in svojo veljavo; treba le gojiti one kreposti, katere zahteva vsak stan za-se. Baš zaradi tega pa, ker jih malokdo goji, čuje se pogosto, da mnogi preklinjajo svoj stan.

Kedar si s premislekom izbral si stan, ne posnemaj onih večnih tožiteljev. Ne dajaj se zavajati praznemu kesanju, da bi si družega izbiral. Vsaka pot v življenji ima svoje trnje; ako si vzel eno pod noge, le srčno naprej: vrnitev bila bi znamenje slabosti. Vztrajnost je vedno dobra, le v grehu ne. Kdor vztraja v svojem podjetji, sme upati, da bode kedaj odličnjak.

XVI.

O brzdanji nemira.

Mnogi so sicer vztrajni v svojem stanu in ga tudi ljubijo; vender se časi grizejo, da imajo drugi v drugem stanu več časti, slave in sreče; mnogi se grizejo, ker se jim zdi, da jih svet ne plačuje po njih zaslugah; zopet drugi se grizejo, da imajo toliko tekmecev, ki se jim nečejo pokoriti.

Izženi iz sebe take nemire; kogar taki nemiri nadvladajo, zgubil je uže polu sreče na tem svetu. Tak človek se mnogokrat prevzame in celo osmeši v tem, da

un tal dovere, e ci provocano cotidianamente a familiarizzarci colla medesima.

Ma come farlo, quando a noi Italiani mancano istruzioni grammaticali intorno a questo Dialecto?

Egli è perciò, che azzardo d'anzar questo Saggio Grammaticale Italiano-Cragolino.

Dico Saggio, giacchè il mio lavoro non è, ch'un lavoro primizio — ristretto ad una raccolta di regole, ed osservazioni, le quali circoscrivono le sole particolarità del Dialecto, senza entrare nell'analisi di ciò, ch'egli ha già di comune colla Lingua Italiana, — lavoro, impresso per supplire momentaneamente all'assoluta mancanza di simil rudimento, e non già per varcare nella vastità d'un trattato, il quale con esaurire l'arte grammaticale d'una lingua appena ravvivata, e rinvigorita, eccederebbe la spiegazione dei principi elementari.

Un benigno compatimento, di chi conoscerrebbe meglio di me questo bel Dialecto, un grazioso accoglimento, di chi desidera d'apprenderlo, ed una generosa indulgenza verso casuali mende occorse nella prima prova d'un Saggio di questo genere, premi le mie ardue fatiche, ed eccomi soddisfatto.

L'Autore.

Te iskrene besede preporečamo svojim vročekrvnim sosedom Italijanom, ker jih govori njih rojak in so samo njim namenjene. Ako jih točno in z mirno dušo prouče, nadejati se je, da se s časom še poboljšajo, in da bodo sami čutili nezogibno potrebo učiti se našej slovnščini; tedaj bi knjižica doživela drugo popravljeno in pomnoženo izdanje, kajti prvo je denes že redko. Pogumno se poprimite učenja, sosedje Vlahi! in kmalu se osvedočite, da slovnščina ni tako strašna, kakor si jo vi slikate. Bog vam daj mnogo uspeha!

Iz deželnih zborov.

Kranjski deželni zbor.

XI. seja dne 5. januarja.

(Konec.)

Za njim se oglašil poslanec g. Klun in govori tako-le:

„Slavni zbor!

Nikar ne mislite, da bom govoril „Cicero pro domo sua“ in se potegoval za koristi svojih duhovnih tovarišev. Odkar smo dobili zakon o duhovenski kongruji, je duhovnikom pač vse eno, naj dobivajo bero ali pa odkupnino v denarjih, ker se jim mora iz verskega zaklada dopolnjevati, kar primanjkuje k plači, ki jim je določena po gori omenjenem zakonu.

Tudi ne bom ponavljal razlogov, zakaj naši kmetje ne marajo odkupiti bere, ker sem jih obširno razpravljal leta 1880, ko smo v tej visoki zbornici prvokrat obravnavali dotični zakon. Svoje začenjenje pa moram izreči, da se slavna vlada protivi od upravnega odseka nasvetovani premembi §. 13. Pričakoval bi bil marveč, da bode slavna vlada tej premembi radostno pritrnila, ker je to na korist državnim financam, oziroma verskemu zakladu, kakor vam bom brzo pojasnil.

Vlada se sklicuje sicer na to, da se enako načelo, kakor v našem načrtu, ne nahaja v nobenem enakem zakonu sosednih dežel, in da smé povsod jeden sam vdeleženec sprožiti odkup bere. Ali ne smemo pozabiti, gospóda moja, da so te zakone sklepali ob času, ko nismo še imeli postave o duhovenski kongruji. Takrat je bilo torej vladi lahko vse edno, ali je dobival duhovnik svojo plačo v poljskih pridelkih, ali pa v denarjih; duhovniki so imeli, kolikor so ravno dobivali, in vlado je to kaj malo brigalo. Odkar pa je vravnana duhovenska kongruja, mora verski zaklad doplačevati, kar duhovnikom k postavno določeni plači primanjkuje, in za državne finance ni vse edno, ali so ti doneski verskih zakladov večji ali manjši.

To pa je gotovo, gospóda moja, in nihče tega ne bode tajil, da se bodo sedanji dohodki naših duhovnikov po odkupu bere zdatno zmanjšali, in da jim bode moral verski zaklad veliko več doplačevati, kakor sedaj. Jako čudno se mi torej dozdeva, da hoče slavna vlada, ki na vse strani obrača vsak krajcar, preden ga izdá, ki denar stiska, kar le more, ki išče novih dohodkov in ki je hotela v najnovejšem času prihodninski davek poborati celó od delavcev po tovarnah (čujte, čujte!), tako velikodušno prevzeti večje troške, ki bi po odkupu bere zadevali verski zaklad. Na državno korist bi torej bilo, da bi se z odkupom duhovenske bere tako ne hitelo.

Pa tudi kmetiskim prebivalcem bi bilo to na korist. Splošna je tožba, da ni de-

narja in da ljudje ne bodo več mogli zadostovati dolžnim plačilom v denarjih. Kaj pomaga, ako kmet pridela žita in drugih reči, pa jih ne more spraviti v denar, da bi poravnal davke in druge dolžnosti? Zato so začeli v novejšem času pretresati vprašanje, bi li ne bilo prav in pametno, od kmetiskih prebivalcev davke pobirati v kmetijskih pridelkih? To bi bilo na korist davkoplačevalcem in državi. Prvi bi ne bili v toliki skrbi za denar, država pa bi po ceni dobila za vojaštvo in za svoje zavode potrebne reči, ki jih sedaj jako drago kupuje. (Klici: od židov!) Pri budgetni razpravi v državnem zboru slišimo, kako leto za letom to načelo povdarja in vladi preporeča mož liberalnega mišljenja in eden glavnih voditeljev nasprotnne stranke. In tukaj se slavni vladi tako zelo mudi odpraviti edino plačevanje v poljskih pridelkih in pospeševati odkup bere, s tem, da se enemu samemu človeku, ki morda še v dotični občini ne živi, ki komaj par krajcarjev plačuje, ki jih more s par goldinarji odkupiti, dovoljuje pravica vse druge občane trpinčiti, proti njih volji jih siliti k odkupu bere ter s takim ravnanjem njih in državne finance spravljati v škodo! Ako večina zavežencev želi odkup, dobro, to je konstitucionalno načelo, kateremu naj se ne delajo opovire; ednemu samemu človeku pa dopuščati kaj takega, bilo bi jako nevarno načelo, ki bi se utegnulo pri drugih prilikah hudo maščevati. Upam in pričakujem, da bode slavna vlada moje opomine pretresala in uvaževala in da se predloženemu načrtu ne bode protivila.“ (Odobranje na levi.)

Baron Apfaltrern se vnovič oglašil in ponavlja trditev, da bi bil po novem zakonu odkup nemogoč. Duhovni ne marajo zahtevati odkupnine, ker v pridelkih več dobivajo, kakor jim gré. Ali temu se mora skoraj v okom priti. Cene žitu so sedaj res padle, ali upati je, da bodo zopet poskočile.

Dr. Poklukar odgovarja Apfaltrernu, da bi se bila večina upravnega odseka tudi brez ovinkov izrekla za odpravo cellega zakona, ako bi se bila ta želja izrekla. Prejšnja večina deželnega zbora je pač malo liberalno ravnala, ker je za vsako občino postavila možiceljna, ki mor vse svoje sosedne siliti k odkupu. Sedanja večina je veliko liberalnejša, ker to pravico daje večini občanov. Krivično je bilo za cenitev pridelkov vzeti leta, ko je bilo žito najdražje; sedaj je cena jako pala in bo pala še bolj, ker Amerika še ne prideluje, kolikor more, Indija bo tudi pošiljala svoje izdelke, in cena žitu bo šla še bolj nazaj. Sedanja večina deželnega zbora hoče biti pravičnija, ona hoče odpraviti krivico, ki tiči v tem zakonu, zato pričakuje, da bo tudi slavna vlada pritrnila nasvetovani premembi. (Dobro, dobro!)

Oglasita se Dežman in Šuklje; Dežman sili, naj prej govori Šuklje; toda ta omenja, da bo Dežman gotovo govoril proti zakonu, torej mora po opravljenem redu prej govoriti. Dežman na to vstane in trdi, da duhovščina zato ne mara odkupa, ker več dobiva vsled nizkih fasij. Večina ne zadene zmerom pravih idej. (Smeh med poslanci! Klici: Ko ste ta zakon delali, gotovo ne.)

Šuklje kaže nasproti Apfaltrernu, da silna konkurenca novih delov svetá žito ceni in pa tudi sedanja trgovinska politika sosednih držav s svojimi pogubnimi načeli. Dalje vpraša govornik, zakaj niso zaukazali imperativne odveze, ako tako silno želé, da naj se bira odpravi. Dežmanu oporeka, da tedanja večina res ni mogla misliti na cene prihodnjih let. Ako so načelo, da sme eden sam zahtevati odvezo, sprejeli drugod, iz tega ne sledi, da bi je morali tudi pri nas. Da se bira premalo ne zaračunja, skrbi uže davčna oblast. V eni reči pa se strinja z Dežmanom, da namreč večina ni zmerom zastopnica pravih idej. „Sem enkrat — pravi — v prijetnem položaji, slovesno konstatovati to redko soglasje. Da večine niso vedno nositelji pravih idej, o tem se je dežela naša dovolj prepričala v oni žalostni dóbi, ko je 5% prebivalstva vojvodine Kranjske v tej deželni sobani gospodovala nad ogromno večino 95%. In da takrat večina šestokrat ni bila zastopala pravih idej, o tem je živ dokaz deželni zakon o odkupu duhovske bere, kateri predrugačiti v nekaterih bistvenih določbah je danes nalog večine naše.“ (Dobro!)

Po konečni besedi poročevalca, ki pravi, da družega razloga ni našel, zakaj je bil sklenen zakon gledé odkupa bere, sprejme se §. 13., kakor ga predlaga odsek in celi zakon v drugem in tretjem branji.

Konečno voli zbor namesto obolega poslanca Robiča poslanca Stegnarja za ve-

rifikatorja zapisnikov in ob 3/4. uri deželni glavar sklene sejo.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Pretekli teden bila je v državnem zboru debata o podaljšanju trgovinske zveze z Nemčijo. Debate se je udeležila posebno mnogobrojno levica. O tej priliki pokazalo se je, da mej skrajno levico in nemško-avstrijskim klubom ne vlada najlepša sloga. Skrajni levičarji so porabili to priliko, da so pretirano povelicevali carinsko zvezo z Nemčijo in ob ednem v zveze kovali nemškega kancelarja Bismarka. Po teh gospodov mnenji bi bilo najbolje, da sklene Avstrija z Nemško carinsko zvezo, za obe državi naj se ustvari skupna carinska delegacija ali bolje skupni carinski parlament. Pozabili niso gospodje levičarji poudarjati, da je Avstrija nemška država, se ve da so pri tem podpolno prezrli slovansko večino, drug levičar svetoval je Čehom, naj se zvežejo s zapadnimi narodi, s katerimi imajo vzajemno kulturo; z vzhodom t. j. s Slovani nimajo po njegovem mnenji tako trdne zveze in bi jim tudi taka zveza mnogo ne koristila. Skrajne levičarje je zavrnil trgovinski ministri rekoč, da sedaj ni čas govoriti o takih zvezah, kakor je imajo gospodje levičarji na misli; sedaj gre le za podaljšanje trgovinskega položaja Nemčiji nasproti za nedoločeno čas. Tudi Taafe se je udeležil debate ter zavrnil nemške napade na vlado, katerej se očita, da je nje politika v protislovji z Nemško-avstrijsko zvezo. Rekel jim tudi, da če oni trdijo, da se bodo morali Čehi z Nemci pobotati, izraža tudi on srčno nadejo, da se tudi Nemci pogode s Čehi. Tudi Chlumetzky, vodja nemško-avstrijske levičarske stranke, je kar naravnost zavrnil sanjarjenje skrajnih levičarjev o nemško-avstrijske carinske zvezi, katera bi ne donášala našej državi nikake koristi, ki bi pa uničila našo obrtnost. V generalnej debati je govoril proti podaljšanju trgovinske zveze mladočeh Herold, za podaljšanje pa nemeec Neuwirt. Zadnje besede o tej stvari je imel poročevalce baron Švegel; na to je bil predlog sprejet. Po tej debati izvoljen je bil odsek za davek na spirit, in debata ob odgovoru na interpelacijo glede premogovih tarif. Prihodnja seja bode v četrtek.

Ta teden bodo v Zagrebu dopolnilne volitve v mestni zbor. Zanimivo je, kako se vlada meša v te volitve, in kako e poprejšnje čase nadzorovala svoje uradnike. Uradnikom so dajali ponarejene volilne listke. Po izvršeni volitvi, pregledovali so oficijozni te listke, na mesto da bi je uničili in iz tega so doznali, kdo je glasoval za madjarone in kdo za opozicijonale. To nasilno postopanje je narod silno razburilo, kajti vlada s tem krati volilec svobodo volitve in ruši ob ednem tudi občinsko samoupravo. Tako postopanje je pač res vredno slavno znanih liberalnih Madjarov in madjaronov!

Vnanje dežele.

Ruski vojaški krogi so izjavili, da Rusija ni nikakor pripravljena za vojsko in da bi bilo jako neprevidno začeti vojno z Avstrijo in Nemčijo. Car sam je podpolno za to, da se ohrani mir. Tudi ruske novine mirno pišejo in v mirnem zmislu tolmačijo Bismarkov govor. Ruski poslanik v Parizu, baron Mohrenheim, se je vdeležil banketa, kateri je dal Floquet na čast diplomatskemu korpu. Floquet-ova razmera z ruskim dvorom je zatorej popolnoma poravnana, vez mej Francijo in Rusijo še trdnejša. Rusko-francozkej zvezi pristopila bode, kakor pišejo nekateri listi, tudi Anglija.

Volilno gibanje na Srbskem je vedno večje in strastnejše. Ako smemo soditi po sedanjem položaji, bodo radikali in napredujoči vzajemno delovali o teh volitvah. V to stvar se tudi Madjari vpletajo ter svarijo kralja pred neko skrivno zaroto proti kraljevej rodbini. S temi besedami hočejo pa ljubeznivi Madjari pošepniti kralju na uho, naj ravna o teh volitvah, kakor je ravnal, kadar je Garašanin gospodaril v Srbiji, t. j. naj da postreljati in zapreti vse opozicijonale in vladni stranki pripomore na ta način najizvestnejše do zmage. Garašanin kandiduje v Kragujevci. Zanimljivo je čuti, koliko dolga je ta „veliki“ državnik in madjarski ljubljenec za časa svojega vladarjenja nakopal Srbiji. Garašanin je gospodoval od 1. nov. 1882. do 1. junija 1887. ter je v tem času napravil nad 100 milijonov frankov državnega dolga! In vendar tega človeka narod še ni raztrgal, to človeče je še tako nesramno, da kandiduje v skupščino.

Na Bolgarskem se vrhu vse pozornosti Koburgove vlade vender le ustanovljajo na več krajih ustaške čete. Emigranti v Belemgradu se tudi resno pripravljajo na delo proti knezu. Kakor je čuti, bodo bolgarski ustaši, ki so pred sodiščem v Carigradu, skoro vsi oproščeni.

Na Francozkem je sklenol državni zbor podaljšati vojaško službo, in to zaradi tega, ker so to storile druge države. Vojaška služba bode po novi postavi trajala do 45. leta.

Italija bode poklicala v teku prihodnjega meseca svoje čete iz Afrike, ter pustila tam samo dobrovoljce v posadkah. Italjanski naučni minister Coppino bode odstopil kljub prigovarjanju ministerskega predsednika in kralja samega.

Nemški prestolonaslednik je nevarno bolan. Bolezen v grlu je uže tako razvita, da so bili zdravniki prisiljeni prerezati mu sapnik, da se ne zaduši. Bolni prestolonaslednik je nasprotnik Bismarkov in njegovej nasilnej politiki. Pod njegovo vlado bi Nemška krenola drugim potem in bi prenehala pritiskati s svojim vojaštvom tako neusmiljeno celo Evropo. Prestolonaslednikov sin je pa ves utopljen v Bismarkove ideje in kadar sede ta na nemški prestol, bode Nemška strašnejša vojarna nego je uže danes.

Lord Salisbury se je izrazil o priliki adrese debate v lordskej zbornici, da se drži Anglija tradicionalne politike. Če za Nemško nemajo dogodki na Balkanu nikakega pomena, imajo ga za Anglijo, ki se uže tri rode živo zanima za tamošnje razmere, ter ima tam svoje interese, katerim se ne more odreči. Vender tudi Salisbury zaupa carju, ki je izjavil, da hoče mir; zaupa mu tem bolj, ker se je prepričal, da je Rusija v afganskem vprašanji odkritosrčno in lojalno postopala ter se z Anglijo z lepa sporazumela.

DOPISI.

Iz Sežane 10. febr. Zanašal sem se, da popiše vender-le kdo iz mej navzočih čitalnično veselico v Sežani v 5. dan t. m. Ker ni dosedaj tega nihče storil, blagovolite, gospod urednik, ustopiti mi malce prostora v Vašem cenjenem listu, da opišem to predpustno zabavo, katero je počastila ogromna množica tujcev: iz Trsta, z Nabrežine, s Proseka, z Opčin, iz Bazovice, Lokve, Divače in Vrem, za kar naj jim bode srčna hvala.

Razpored sam t. j. možki zbori, mešani zbor, deklamacija in igra v petih dejanjih s tolikimi osebami, zanimal je vsacega in tudi menim, da je bil ob uspehu Sežanskih pevcev in diletantov presenešen; zato me samega veže dolžnost, da promovim točko za točko.

Pevci nastopivši pod vodstvom izvrstnega in za petje vnetega učitelja, pevovodje in na deželi neprekosljivega organista gosp. Filipa Ritschela, tukajšnjega lekarničarja, peli so prav gladko zbor: Domovina. Po kratkem odmoru je deklamovala uže dobro poznana in na Sežanske čitalnice odru domača spretna deklamovalka gospodična Gregorinova — lepo Gorazdovo pesen: „Kralja Matjaža.“

O tretjej točki je nastopil do sedaj v Sežani še podpolno nepoznani mešani zbor ter ubrano pel znano lepo kompozicijo prerano umrlega Carlja, katero je moral po burnem odobrovanji ponavljati. Oj kako lepo je slišati dober mešan zbor! Le tako naprej, kajti petje navdušuje človeka in mu razgreva srce. Upam, da bode o prihodnji veselici mešan zbor številnejši in močnejši.

Pred igro zapeli so Kocjančičev zbor: „Denes tukaj jutri tam,“ v katerem se je tu in tam pogrešala preciznost, kar je moglo opaziti pa le dobro uho.

Igra „Zamujeni vlak“ bila je prav dobro izbrana, a tudi izborna igrana. Človek prečitavši toliko množico oseb vabila, bil je v početku res nekako nemiren in bal se je — nečesa; a ves ta strah spreminjal se je polagoma v veselje, v odobrovanje, v smeh in rokoplusk. Smelo trdim, da na Sežanske čitalnice odru se ni še igrala tolika in taka igra tako dobro in natanko. Če se jemlje še v poštev, da razven dveh diletantov so bili vsi novinci, priznati jim moramo vso čast, kajti nas so presenetili in zadovolili v vsakem obziru.

Skratka menim, da je bilo vse občinstvo z veselico popolnoma zadovoljno, in tudi pri plesu, ki je trajal malone do belega dne, videlo se je pravo slovansko rajanje.

Iz Lokve na Krasu dne 3. svečana (Pevski zbor z imenom „Tabor.“

— Modrovanje našega županstva.)

Cenjena Edinost! Uže več časa je minolo, da ni nikakega poročila iz našega prijaznega sela. Morebiti bi kdo mislil, da smo zaspali; ali hvala Bogu, da ni tako: zdaj šele smo se nasrkali pravega narodnega vzduha ali zraka, to je, odkar smo dobili v svojo sredo hvale vrednega nadučitelja, cerkvenega organista, učitelja cerkvenega in narodnega petja in občinskega tajnika g. A. Pakiža. Znano je marsikom, da imamo v Lokvi uže tri leta obstoječ pevski zbor, katerega pevci imajo vsak teden ob določenih urah pevske vaje v cerkvenem in narodnem petju. Društvo je bilo treba primerne imena; zato se je zbralo v začetku tekočega leta ime "Tabor."

To znamenito ime izvira iz imena starodavnega našega gradu, po domače "Tabor"; staro poslopje je zdaj občinska lastnina in bolnišnica. Tabor stoji na trgu za cerkvijo, in v njem se je prvo začelo petje uvajati, vežbati in vaditi pod vodstvom g. H. Ražma, sedanjega organista v Borštu. V tem gradu so prvi pot doneli mili lepo ubrani glasovi lokavskih pevcev in pevk pri dveh krasnih nepozabljivih veselicah v zgornji veliki dvorani. Od tod tedaj to primerno ime, od tod veliki narodni in pevski napredek, ki dela čast in slavo vsej soseski in vsej naši okolici. Pogumno naprej! pevsko društvo "Tabor", in zmagala bode naša, ako Bog da in sreča junaska.

Ko je bil v službi naš g. učitelj v Škocjanu na enorazrednici, bila je razpisana nadučiteljska služba na tukajšnji dvorazrednici, in naše županstvo si je izvolilo tega gospoda za nadučitelja in voditelja tuk. dvorazredne šole in naši možakarji so delali tako zanj, da bi ga iz Škocijana malone na rokav v Lokvo prinesli. Vrh vsega izročili so mu potem še občinsko tajništvo in cerkveno orgljanje. Sedaj pa delajo žnjim kakor —; Bog ve zakaj? Morebiti mislijo, da bode naš g. učitelj domače bogataše po nekotikih dneh z beliči lučal, — zato se mu vzame tajništvo. Rečeno, storjeno. Tedaj jim je učitelj na mah dal tudi ključce od orgelj, češ, vzeli ste mi pšenični hleb, nato še ovsenega. Zato so po novem letu naše veličastne orglje naglo utihovale, in peveci, kakeršnih Lokva še svoj živi dan ni slišala, umolknoili so v cerkvi ker nimajo prejšnjega voditelja. Smrtna tihota vlada v naši cerkvi ob nedeljah pri sv. maši. Kaj si more neki misliti popoten človek, ko stopi z glavne ceste v cerkev k službi božje. Poprej je slišal vsakokrat veličastno doneče petje v cerkvi; kaj pa je zdaj? To je pevecem in organistu v zahvalo za minolo božično lepo ubrano petje in celo novo latinsko "Maškovo" mašo, katero so pevci prav izborno peli prvič na Božični praznik pri polnočnici. Reči moram, da se ni še v naši cerkvi takšno veličastno petje razlegalo kakor minole Božične praznike; bilo je v resnici kakor rajsko petje, in baš tako so tudi naši glavaši trdili.

Le naprej! pevsko društvo "Tabor" z milim narodnim petjem. Vprašam pa: Ali se pravi to podpirati sveto narodno stvar, ki se je z velikim trudom v Lokvi ustanovila in ki dela čast in slavo vsej občini?

Srečno želim, da bi Bog dal mogotcem lokovskim, ki so vender še na naši strani, da bi se jim vzbudila volja, da bi podpirali to toli prepotrebno pevsko društvo za našo vas, in da bi še razven tega delali na to, da bi se napravilo bralno pevsko društvo "Tabor." V Lokvi so še vrli in večji rodoljubi, o katerih ni dvomiti, da bodo izvrstno vodili društvo.

Nadejati se je zato, da bode od sedaj to društvo napredovalo na korist in čast svojemu narodu in domovini, kajti geslo nepozabnega pokojnega Hajdriha: Ptica brez perut je mrtva stvar; kaj meni svet brez petja mar? — ni brez pomena tudi za nas, ker nam je lepo ubrano narodno petje zelo na sreci. Odslej pa pokukam marsikrat na skrivnem v neko torbico in privlečem večkrat iz nje kaj na svetlo. Za denes naj zadostuje, — prihodnjé pa kaj drugaga.

Iz Kanala 10. febr. (Podružnica sv. Cirila in Metoda. — Pevsko društvo. Dobrovoljni gasilci. — Društva veterani ples.) Cenjena Edinost! Uže dolgo časa nisi prinesla nobene novice iz našega prijaznega trga, vsaj tako vesele ne, kakeršne ti morem jaz denes ponosno poročiti in sicer, da Kanal povsem lepo napreduje. Novo leto 1888, nam obeta v prihodnost veliko dobrega sadu, sadu bratovske ljubezni, sadu edi-

nosti. Ustanovila se je tudi pri nas podružnica sv. Cirila in Metoda s pomočjo naših č. domačih dušnih pastirjev. Uže zdaj v začetku šteje 33 udov. Korist in namen te podružnice ni treba popisovati, ker sta cenjenim vašim čitateljem uže znana.

Ustanovilo se je v Kanalu tudi novo pevsko društvo, obstoječe iz naših vrlih domačih mladeničev pod vodstvom vsem priljubljenega nadučitelja pevovodje g. M. Zege, s pomočjo vrlega gosp. F. Kraševca in izvrstnega prvega tenorista gosp. V. Valenčiča iz Kanala. Z veseljem srecem pozdravljamo to društvo novih pevcev. Začelo nas je razveseljati uže z izvrstnim petjem. Nadejamo se, da društvo obstane in da se vedno bolj krepi. Čestitamo do sedanje edinosti in dobre volji.

Le naprej! Pozdravljamo novo osnutev naše dobrovoljne gasilne straže pod vodstvom načelnika gospoda Antona Križničiča, ki se za to važno in prepotrebno društvo neprenehoma trudi. Upamo, da bode tudi slav. starešinstvo kakor o vsakej priliki tudi to društvo vedno po svoji moči podpiralo. Nesreča nikoli ne spi; gasilna straža nam je potrebna v zavarovanji življenja in imetka.

Veteransko društvo v Kanalu je imelo 8. t. m. zvečer ples, katerega se je udeležila naša gospodska in mnogo odličnega občinstva; tudi gospod župan je počastil za malo časa družveni ples s svojo navzočnostjo. Ples se je izvršil v najlepšem redu in v občo zadovoljnost občinstva. Za ta prelepi in nepozabni večer se imamo zahvaliti predstojniku g. F. Vitoriju ter gg. V. Vileškemu, St. Staniču in vodji plesa Pasanjoliju. Ples je trajal, dokler ni petelinček svojo zapel in stem opominal nas, da je prišel čas ločitve in da se bliža dan.

Naposled moram še pohvaliti g. Šegala in njega soprogo, da sta nam tako dobro postregla z dobro kapljo in z izbornimi jedili.

Domače vesti.

Občinski svet tržaški je imel v sredo 8. t. m. ob 6^{3/4} uri zvečer javno sejo. Navzočni: župan dr. Bazzoni, vladni zastopnik: okrajni glavar baron Conrad, in 32 svetnikov.

Po odobrenji zapisnika zadnje seje se čita dopis skrbništva mestnega muzeja Revoltella, s katerim se javlja, da je voljen za načelnika skrbništva baron Josip Morpurgo in za podnačelnika dr. Klement Lunardelli.

Svetnik dr. Morpurgo interpeluje župana o magistratnih naredbah o zdravljenji tistih oseb, katere je ogrizel zadnjih dni stekel pes.

Župan natančno razlaga ta slučaj in omenja, da se je o tej zadevi uže vse potrebno preskrbelo in da je pes ogrizel samo mestnega konjederca; magistrat se tudi dogovarja z vodstvom bolnice za take bolnike v Milanu.

Svetnik dr. Morpurgo želi, naj se razglasi po mestu, da se imajo vsi taki psi magistratu ovaditi, pri katerih se opazijo rane nastale po ogrizenju. Župan pravi, da ukrene potrebno.

Zatem se preide na dnevni red. Svetniški tajnik dr. Vareton čita predlog šolskega odbora, naj se sprejme resolucija proti načrtu postave, ki ga je predložil knez Liechtenstein o ljudskih šolah državnemu zboru.

Prvi podpredsednik dr. M. Luzzatto razlaga v daljšem govoru potrebo take resolucije rekoč, da je knez Liechtenstein prelomil s svojim predlogom državne temeljne postave; s tem načrtom se ovira ljudstvu do omike in svobode, nasprotuje celo vsem človekoljubnim načelom. Pravi, da so vsi svobodno misleči listi in posamezniki uže obsodili Liechtensteinov predlog; neki list ga imenuje celo: "zakonsko nesramnost". Govornik razlaga dalje, kako se kujejo v državnem zboru postave, pravi da zbor ni drugo kakor navadna borza, kjer se glasovi izmenjavajo, kupujejo in prodajajo. To velja za vse stranke in tudi za zastopnike italijanske narodnosti, kateri so po narodnostnem prepričanji v zvezi z najslabšimi rogovileži. Tržaško mesto pa ni nikoli tajilo svojih svobodno-miselnih načel in tega tudi v tem slučaju ne stori. (Galerijska svojat pritrjuje.) Govornik razlaga na to načrt postave, primerjajoč jo z denašnjim zakonom za ljudske šole. Posebno obširno razpravlja §. 8. prvega člena novega načrta, kateri govori o dovoljenji k učiteljstvu. Po mnenju govornikovem je ta §. v protislovji s pravicami, ki jih jamči državni temeljni zakon vsakemu državljanu in da je isti slabši, nego so bile dotične določbe o šol-

stvu pred 30 leti, kajti po tem načrtu ne bi mogli nekatoliški otroci niti šole pohajati. Ako bi se sprejela ta postava, morale bi občine osnovati za nekatoliško prebivalstvo posebne šole, tako rekoč, poslopje za okuženice; dalje bi se prouročila svetovna in crkvena nestrpnost ali netoleranca, in sejala bi se nesloga ne samo med prebivalce istega mesta, temveč celo med člane iste rodbine. Da pa morejo napredovati katoliški in nekatoliški učenci v iste šole, dokazala je toleranca naših samostanskih sester, katere so vzgajale pred napravo učiteljšč deklice raznih veroizpovedanj v izvrstne učiteljice; to je bilo še takrat, ko je bila verska šola. Ker pa dotični §. velja tudi za učiteljšča, vpraša se, kaj bode z istimi, in kaj bode z bezverskimi učenci, ako se postava sprejme.

Govori dalje o drugem členu istega postavnega načrta in prosi, naj se sprejme brez promene resolucija šolskega odseka proti Liechtensteinovemu načrtu šolske postave. (Burno odobravanje na galeriji; članovi levice čestitajo govorniku.)

Resolucija se sprejme z 31 glasovi. Proti je glasoval edini svetnik g. Nadlišek.

Resolucija se glasi:

"Mestni svet tržaški kot tolmač mišljenja prebivalstva zna odgovornost, katero ima o spolnjevanji svojih dolžnostij in zaradi tega priznava neobhodno potrebo, da se protivi uže sedaj Liechtensteinovemu predlogu o šolskem zakonu, ter izjavlja, da bi bila kakeršna koli promena obstoječih postav v zmislu tega predloga pregrešen napad na omiko in нрав prebivalstva, na svobodo in enakost onih zajamčenih pravic, katere zahtevajo naravne in pozitivne postave; bila bi izvor posvetnej in verske nestrpnosti ali netoleranci, katera je v protislovji s sedanjestijo s potrebami, z interesi, s trudom in sporočili našega mesta in zato pričakuje izvestno, da se ta predlog nikdar postavno ne potrdi."

Zatem se voli na predlog svetnika dr. Conso la v višji svet tržaške hranilnice občinski svetnik Križanec in za njegovega namestnika svetnik pl. Preširen.

Dosedanji članovi tržaške hranilnice se potrdi na predlog obč. svetnika Janovica.

Odobri se poslovanje mestne blagajne v teku upravnih let 1885 in 1886.

Za uranjanje šetališča pri Sv. Andreji se dovoli še 2300 gld.

Javna seja se završi ob 8^{3/4} zvečer in začne se tajna, v kateri se sklene to-le:

Zdravniku dr. Vitalu Tedeschiju se dovoli 300 gld. nagrade za stavljenje kôz; časna učiteljica Antonija Alfieri se stalno potrdi; dovoli se učiteljici Ani Zanoner, da položi izpit sposobnosti v nemščini do 1. novembra t. l.; odbije se prošnja neke učiteljici, da se jej ušteje v službena leta službovanje pred poroko; odbijeti se tudi prošnji dveh časnih učiteljev, da se potrdita v službi; konečno se podeli Ivanu Siliću tržaško meščanstvo.

Korso od leta do leta hira. V nedeljo je bilo sicer nekako kisló vreme, vender pa se je nabralo v ulici Korso tisoče ljudij, ki so pričakovali — Bog vé česa? Kočij je bilo dosti ali prave nekdanje ljudske zabave ni bilo. V ponedeljek je pokvaril dež tradicionalno vožnjo in zaradi tega se je vse trlo po gostilnah in kavarnah. Vsak pravi preprostejši Tržačan zapije v zadnjih predpustnih dneh, ako treba, celo košuljo, kajti to je uže v vlaški krvi. Nastopki tej lepe navadi so pretepi, razbite glave in polomljena rebra. Tudi pustni vtorek ni bilo nobene sijajnosti; jasno je, da se omikano občinstvo ne ogreva več za take budalosti. Vrh vsega obilnega blata pa je bilo po ulicah dovolj razgrajalec in zijašov. Denes se pust pokoplje pri Sv. Ivanu in v Škednji. To bode konec vsem izgredom in miroljubno občinstvo bode moglo vsaj v pokoji spati.

Vinska razstava v zvezi z izložbo cvetlic in kmetskih strojev odpre se v Trstu 9. junija in trajala bode do 23. junija t. l. Posebni odsek kmetske družbe tržaške je uže izdal dotična pravila.

Razpisane ustanove. Trgovinska zbornica tržaska razpisuje nastopne štiri štendije: prvo 150 gl. za revnega gojenca trgovinske akademije; drugo s 150 gl. za gojenca ladijstavnega odseka iste akademije; tretjo za dijaka na inženirski šoli. Prošiti morejo za te štendije mladeniči katerekoli narodnosti in vere. Četrta ustanova s 300 gl. pa je za mladeniče, ki so izvršili trgovinsko šolo z dobrim uspehom ter ostanejo v trgovini. Prošnje v 4 tednih.

Gosp. Anton Funtek, poznan pesnik in

prelagatelj Baumbachovega "Zlatoroga", dobil je umetniško ustanovo 200 gld. To je drugi slučaj, da se je slovenskemu pesniku dala taka ustanova; prvo je dobil g. S. Gregorčič. Iz srea nas veseli tako priznanje.

Telovadno društvo "Ljubljanski Sokol" izbralo si je letos nastopni odbor: Starosta g. Fran Ravnikar, deželni knjigovodja, podstarosta (ker g. Nollu nikakor ni hotel vsprejeti izvolitve) trgovec g. Avgust Skaberné. Odborniki gg. Kersnik Ferdo, Skalé Pavel, Dežman, Medved, Kalíšnik, Mejač in Mulaček. V pomnoženi odbor za maškerado in za slavnost 25letnice gg. Brunet, Česnik, Dežman Fran, Drazil, Drenik, Hribar dr., Juvančič, Kajzelj P., Knez Anton, Hanuš Jaromir, Lilek Vek., Milavec A., Majar Viljem., Nollu S., Pelan O., Skaberne E., Soss Miroslav, Zagorjan A., Železnikar Ivan, Vesel Rudolf, Turk Higon.

Društvo je v minolem letu imelo 170 članov, premoženja 1140 gld. 3 kr., posebe pa 1000 gld. za 25-letnico. Letna bilanca kaže 227 gld. 53 kr. prebitka. Predtelovavec g. Fink se je imenoval začasnim učiteljem, za "Mir" se je odločilo 10 gld., in sklenolo se je letos praznovati 25letnico.

Statistični podatki o Ljubljani: Leta 1887 je bilo v Ljubljani v stolnji fari sv. Nikolaja rojenih 54, poročenih 29 parov, umrlo jih je 54. V mestni župniji sv. Jakoba je bilo rojenih 168, poročenih 56 in mrličev 179. Pri sv. Petru se jih je lani rodilo 360, poročilo 86, in umrlo jih je 400. V frančiškanski fari je bilo l. 1887 rojenih 238, poročenih 75, umrlih 237. V Trnovem pa 145 rojenih, 27 poročenih, 97 mrličev. V ljubljanskej deželni bolnici je bilo lani rojenih 188 in umrlo jih je onde 413. V kaznilnici na Gradu je bilo 17 mrličev.

Obraznava proti dr. Karlu Živnemu, lastniku in izdajatelju lista "Parlamentär", vršila se bode 24. in 25. t. m. na Dunaji. Živny je tožen zaradi veleizdaje.

Zblaznil je na javnej ulici računarski uradnik mestne zastavljal. Poslali so ga v blaznico.

Najden novorojenec. V nedeljo 12. t. m. je zapustila 24letna služabnica Frančiška Udovič iz Pazina službo pri Vincencu Dequalu brez odpovedi. Gospodar je sumničil zločin, ker je opazil v sobi služabničinje krvave madeže in jél je preiskovati prtljago Udovičino. V kovčegu je res našel pod perilom novorojeno mrtvo dete in nato poklical takoj komisijo, naj stvar preišče. Babica je izjavila, da je bilo dete mrtvo rojeno in da je poginolo izvestno uže pred 8 dnevi, ko je bila mati v Pazinu na plesu. Denes se ne ve še, kam je pobegnola Udovičeva.

Ljubezniv soprog. Prodajalec Jurij Nadaja se je sprl s svojo ženo, ker mu je udaril pust v možgane. Zgrabil je nož in ga zadril ženi v levo roko. Vzornega, vročekrvnega moža so odveli v zapor.

Poskušena samouboja. V nedeljo po 11. uri d. p. je skočila 17letna furlanka Alojzija Zampichiat, blizu nove cerkve sv. Antona v morje. Dva mornarja, ki sta ji prihitela na pomoč, sta sama malone utonila in še-le kapitanu bližnje zakotvene ladije se je posrečilo vse tri rešiti. Deklica se ni zavedala. Odnegli so jo v bližnjo lekarno in zatem v bolnico. — Istega dne ob 10. uri zvečer se je hotel ustreliti v rojanske vojašnici desetnik 82 polka pešcev N. Jakobi. Zadel se je samo v levo roko. Odnegli so ga v vojaško bolnico.

Policijsko. Krušarica Marija S. je izročila na pustno nedeljo svojemu pomagaču Jakopu T. 12 gl. da kupi moke. Jakec pa najde veselo družbo in zapije novec. — Stražniki so prijeli v nedeljo po noči težaka Antona G., ko je vozil poln zaboj pomeranč po ulici Sv. Jurja. Ker je neverjetno, da bi po noči sadje prodajal, spravili so težaka in njegovo breme pod ključ. Res se je doznalo, da je ukradel pomeranče nekemu trgovcu. — Mizar Fran Livišnik je šel v nedeljo zvečer dobro natrkan domov. V ulici Molin a vento je pijanec nesrečno padel in si zvinol levo nogo. Odpeljali so ga v bolnico. — Neznani tatovi so ulomili v stanovanje kurjača Bernarda G. v II. nadstropji hiše št. 3 v ulici Cavazzeni ter mu odnesli raznih oblačil vrednih 29 gld. Izvestno je bilo uzmovičem treba obleke za večerni ljudski ples.

"Volapüked talid" je ime novemu listu, ki je začel izhajati v Italiji. Namen listu je širiti novi svetovni jezik po Italiji in s časom celo ispodrinoti "la favella del dolce si". — Neverjetno je, da bi se Vlaha, katerim se celo naš jezik ne zdi blaglasen, kedaj privadili krasnim besedam, kakor so n. pr. te-le: "Atchi denth atos sek ator".

Književnost.

Jos. Stritarja zbranih spisov je prišel na svetlo 33. vezek.

„Slovanskega sveta“ je izšla 3. številka. Druge številke nismo bili prejeli, ker je bila zaplenjena.

„Nebeški vert“. Pod tem naslovom izhaja v Starem trgu pri Slovenjem Gradci kat. listek s podobami za otroke; vsacih 14 dnij prihaja mej ljudi po 8 strani. Razven slovenskega, izhajal bo tudi v češkem, poljskem, hrvatskem, madjarskem, holandskem, francozkem in nemškem jeziku. Prve številke se je razposlalo 10.000 izvodov. Za vse leto (24. številka) stane samo 85 novč. Uredništvo, lastništvo in založništvo Josipine Jurik. List tiska Šeber v Postojni.

Vsebina 1. številke: Ljubi moji otroci! Obdarovani Jezusček; Kdo pa je to? Bodi usmiljen! Kako se naredi jabolko; Mali risar; Mala kuharica; Zastavica. Tu podajemo svojim čitateljem iz 1. številke pernico.

Mala kuharica.

Oh ljuba mama, prosim Vas,
Za kuhar'co naj bom pri nas!
Imam posodo vsake vrste,
Kar hočete Vam skuham v nji;
Lahko seštejete na prate,
Če juha se mi prismoči.
Toda za danes me pustite
In juho si sami solite;
Pač pa Vas prosim moke, mleka
Za punico, ki ravno veka.

O — sveže mleko, to je pravo;
Če se zagriže, ni več zdravo.
Tri, štiri žlice bom ga vzela,
Pol žlice moka mi prispela,
Nekaj soli, nekaj sladkora
Pridam, kar ravno biti mora.

Sicer pa vem, da zdravo ni,
Če v ustih se sladkor topi.
Bojim se tudi, da premalo
Se mi je moka prisipalo
In zraven mleko krščeno,
Tak modrosinjše, kot nebó!
Vendar pa, glej, kak se naraša,
Punicam krepka, močna paraša!

Hej, kak jo mešam, mešam, mešam,
Povem Vam, da že skoraj pešam!
Al mislim si: Vesela bod',
Saj vživa jo slovenski rod!¹⁴
O punica, veselji se,
Da naj'ne kuhe konec je.
Ne misli pa nikari si,
Da sve že vse opravili!
Posebno pridna moram biti,
Če to-le hočem vse pomiti,
Reč vsako djari, kamor gré,
Da vsak pri hiši za-njo vé.
Potem se bodeve igrali,
Zvečer pa tudi — sladko spali.

Teta Josipina.

Listnica upravnštva.

Bl. g. Jaketič J. k. Podgrad: Mi pošljamo list redno vsem gg. naročnikom ob enem, zategadelj nismo mi krivi. Povprašajte na pošti. — G. X. v Pulji: Isto.

Javna zahvala.

Podpisani ud „Delalskega podpornega društva“ ponesrečil se je pri delu in si roko hudo poškodoval. V visokej njegovej starosti bila je celo nevarnost za življenje velika. Ali spretnosti in požrtvovalnej pomoči društvenega zdravnika, g. Frana dr. Mandiča in društvenega lekarničarja g. B. Vlach-Minussija, se ima zahvaliti, da je v razmerno kratkem času popolnoma okreval. Javnim potom se zahvaliti omenjenima čestitama gospodoma, kakor tudi slavnemu „Delalskemu“ podp. društvu“ za podporo, čuti sveto dolžnost.
Trst, 12. februarja 1888.

Andrej Pavčič.

Dunajska borska

dne 15. februarja.

Enotni drž. dolg v bankovcih	—	—	glđ.	78 15
„	„	„	v srebru	79 15
Zlata renta	—	—	—	108 20
5% avstrijska renta	—	—	—	93 10
Delnice narodne banke	—	—	—	861.—
Kreditne delnice	—	—	—	270 30
London 10 lir sterlin	—	—	—	126 80
Francoski napoleonori	—	—	—	10 03
C. kr. cekini	—	—	—	5 99
Nemške marke	—	—	—	62 17

Naprodaj je v tiskarni Dolenc v Trstu, cela sodnijska obravnava Maffei-Ribos v nemškem jeziku, obsejajoča okolo 100 strani in 6 litografskih podob. Cena 25 novč.

Želodečne bolezni ozdravi brzo in posvema

JERUZALEMSKI BALZAM

edini in nedosegljivi želodečni pijači.
Da si človek izvoli pravi lek proti želodečnim boleznim, pač ni tako lahko, posebno dandenes, ko v trgovini prodajajo vsakovrsten enake leke.

Večina raznih kapljic, izleškov itd., kateri se običajno kakor pravi šuškeji priporočajo, niso nič drugega, nego škodljiva zmes.

Edini Jeruzalemski balzam si je zagotovil vsled svoje priproste sestave, odlično oživljajoče in želodečne žive hitro krepčalne moči pravico prednosti nad vsemi dosedaj v tej stroki poznanimi zdravilami, kar dokazuje tudi se vsakim dnem več prašanje po njemu. Ta balzam bogat na delajočih snovih kinseke robarbare, katera korenika je poznana zaradi njene ugodnega upliva na prebaviljenje ni čiščenje, je zanesljivo sredstvo proti težavam v želodecu odvisnim od slabega prebavljanja; zato pa ga vsi strokovnjaki in zvedenci priporočujejo proti neješčnosti, zabasanju, smrdljivi sapi, gnušanju, riganju, bacanju, proti hemoroidalnem trpljenju, zlatenci in vsakej bolezni v črevesju.

Steklenica z navodom vred stane 30 novčev. 1—15

GLAVNO SKLADIŠČE u LEKARNI

G. B. PONTONI

v GORICI.

Skladišča v Trstu v lekarni Marku Ravasini; v G. B. Rovis, na Roki v lekarni al Redentore, G. Gmeiner, v Korminu v lekarni A. Franzoni, v Tominu v lekarni E. Pallaca. 10—25

PRI JULIJU GRIMMU

dežnikar, Barriera Vecchia 18

je zelo bogata zaloga dežnikov za gospe in gospode za jako nizke cene. — Dežniki iz bombaža od 80 novč. naprej. Dežniki iz volne in satina od f. 1.40. naprej. Dežniki židani od f. 2.50. naprej.

Sprejemajo se vsakovrstni popravki za jako nizke cene. 38—104

KLINIKA

za spolne in želodečne bolezni, nastope okuženja i oslabejenja možke slabosti, polucije, žgečo vodo, močenje postelje, puščanje krvi, zabitje v de, in za vse bolezni mehurja, droba in žlcev. Tudi pismeno po najnovejšem znanstvenem postopanju z neškodljivimi sredstvi. 48—96—104

C. Streetzel,
splošni zdravnik Lindau am Bodensee.

FILIJALKA V TRSTU

c. kr. priv. avstr.

KREDITN. ZAVODA

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2 1/4%	30-dnevni odkaz 2%
8- " " 3 " "	3-mesečni " 2 1/4 "
30- " " 3 1/4 " "	6- " " 2 1/2 "

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu pripozna se nova obrobna tarifa na temelju odpovedi od 20. februarja, 20. aprila, in 20. julija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto. V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano in Solnograd — b r e z t r o š k o v.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnočenje kuponov pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni 5 1/2% letnih obrestih do 1000 glđ., za vsake svote po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 20. januarja 1888. 47—48—40

Takoj delujoče. Uspeh zajamčen.

Neizogibljivo!

Svak dobije iznos natrag, kod koga bi moj sigurno djeluje!

ROBORANTIUM

(sredstvo za bradorast)

bezuspješan ostao. Isto tako sigurno djeluje protiv čelavosti, ispadanju kose peruti i osedenju. Uspeh višeputnim trenjem zajamčen. Originalne boce po 1. for. 50 nč. i boca za probu po 1 for. šalje 50—18

J. Grolich u Brnu.

U Trstu samo kod A. Praxmarer. P. Prendini; v Ljubljani Edv. Mahr-u; v Gorici lekar C. Cris. offoletti, B. Pontoni lekar, A. Hermanek drogar; v Reki lekar J. Gmeiner; v Celji Ed. Pellé; v Mariboru J. Martinz; v Gradoli Kasp. Roth, Murplatz 1.

Tamo se može također dobiti Eau de Hébe, iztočno sredstvo ljepote, koje uzdrži aviež biedosti loču puti. Cijena 85 novčiča. — Ni sleparija!

Vina

črna vkusna, zanesljiva na prodaj! Cene ugodne! več pove upravništvo »Edinosti«. 2—6

SUKNO

razpošlja za gotov denar ali po poštnem povzetju po zelo nizkih cenah in sicer

samo dobre vrste:	3-10 m, cela obleka, samo f. 3.50
boljše, 4.90	3-10 " " " " " " " "
fino 8.—	3-10 " " " " " " " "
10.—	3-10 " " " " " " " "
12.—	3-10 " " " " " " " "
14.—	3-10 " " " " " " " "
16.—	3-10 " " " " " " " "
18.—	3-10 " " " " " " " "
20.—	3-10 " " " " " " " "
22.—	3-10 " " " " " " " "
24.—	3-10 " " " " " " " "
26.—	3-10 " " " " " " " "
28.—	3-10 " " " " " " " "
30.—	3-10 " " " " " " " "

črna sal. obleka 10.—
Kar ni komu všeč, se lahko vrne
Uzorec franko. — Naslov:
Tuchfabrikslager
FRIEDRICH BRUNNER
Na drobno, Brunn, Nadehlo.
Op. Uzorec za gospodo krojače
nefrankovani.

Sadno drevje

8 verst najplemenitejših letnih in zimskih jabolk; visoki stebri z lepim vrhom „ „ komad 30—35 kr.;
Hruške najboljše vrsti „ 40—45 „
Breskve, zgodnje Magdalena in Bela d. Douc „ 30—40 „
Marelice, Ananas in „ „ „ „ „ „ „ „
Amprosi, zgodnje „ 30—40 „
Češplje in Reinlandes „ 25—30 „
Trte rozge, raznih vrst, 100 „ 40—50 „
Zajca za lego od 14 najboljših in najlepših kokoši, vsako po 10—15 „
Ovijanje se računi na lastne troški, prodaje

JOSIP STIEGLER

oskrbnik grofa Caronija v Št. Petru pri Gorici 1—4

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, za solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi pismeni i strojevi providjenu, JEDINU SLAVENSKU

TISKARU U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti knjigotiskarskoga posla te preporuča se osobito za ove vrsti tiskanje kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artiju i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjencane objave, pozive, rasporede, ulaznice, oglase, pravila, izvješća, zaključne račune, ročištnike, punomoći, cjenike, jestvenike, svakovrstne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli brzim i točnom podvorbom, toli jeftinom cijenom i ukusnom izradbom.

Kod naručivanja tiskarnica molimo naznačiti točno naručbu, dotično naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Via Torrente 12 u Trstu.

LA FILIALE della BANCA UNION TRIESTE

a' occupa di tutte le operazioni di Banca e di Cambio valute

a) Accetta versamenti in conto corrente: Abbuondando l'interesse annuo: per Banconote

3 1/2 %	con preavviso di 5 giorni
3 1/2 %	" " " " " " " "
3 1/2 %	" " " " " " " "
2 1/2 %	con preavviso di 20 giorni
3 %	" " " " " " " "
3 1/2 %	" " " " " " " "
3 1/2 %	" " " " " " " "

per Napoleoni

Per le lettere di Versamento in circolazione il nuovo tasso d'interesse andrà in vi ore a partire dal giorno 18. 25. aprile. 3. 23. maggio, 13. luglio e 13. ottobre a seconda del preavviso. Trieste 13 Aprile 1886.

BANCO GIRO

abbuondando il 3% interesse annuo sino qualunque somma; prelevazioni sino a fiorini 20.000 a vista verso cheque; importi maggiori preavviso avanti la Borsa. — Conferma dei versamenti in apposito libretto.

Conteggia per tutti i versamenti fatti a qualsiasi ora d'ufficio la quota del medesimo giorno.

Assume per propri correntisti l'incasso di Cambiali per Trieste, Vienna e Budapest, rilascia loro asseggi per queste ultime piazze ad accolla loro le facoltà di domiciliare e fatti presso la sua cassa franco d'ogni spesa per essi.

b) S'incarica dell'acquisto e della vendita di effetti pubblici, valute a divise, nonché dell'incasso d'assegni, cambiali e coupons, verso 1/10 di provvigione.

c) accorda ai suoi committenti la facoltà di depositare effetti di qualsiasi specie e ne cura gratis l'incasso di coupons alla scadenza.

La Filiale della Banca Union

Sezione Mercè s'incarica dell'acquisto e della vendita di merci in commissione, accorda sovvenzioni ed apre crediti sopra mercanzie ad essa consegnate, oppure polizze di carico o Warrants. 3—24

Najboljši papir za cigarete

13-26 je pristni

LE HOUBLON

francoski Fabrikat Cawleyev in Henryev v Parizu. Svavi se pred ponarejenjem.

Ta papir gorko priporočajo gospodje dr. J. J. Pohl, E. Ludwig, E. Lipmann, profesori kemije na annajskem vsučišču, radi njegove najboljša kakovosti, radi njegove čistote in zato, ker v njem ni nikake druge zdravju škodljive tvornice.

Pozor: Vsak naj pazi na naslednji podpis:

PAC-SIMILE DE L'ÉTIQUETTE 17, rue Bréanger, a PARIS

SREBRNICO

ozdravlja po najnovjšem načinu profesorja Wilkensonu popolnoma in stalno.

Prospekt zastoj.

Karol Kreikenbaum
26 Braunschweig. 49—52

TRŽASKA HRANILNICA

Sprejemlje d-narne vloge v bankovcih od 50 sold do vsacega zneska vsak dan v tednu razun praznikov, in to od 9—12 ure popoldne. Ob odlohu pa od 10—11 ure zjutraj. Obresti na knjižice 3%

Plačuje vsak dan od 9—12 ure popoldne Zneske od 50 glđ. precej, od 50—100 je treba 1 dan odpovedati, 100—1000 3 dni in čez 1000 pa 5 dni poprej.

Enakomjtuje menjice domicilirane na tržasko tugu po 3%

Posojuje na državne papirje avstro-ogrske do 1000 glđ. po 5%

višje zneske v tekočem računu po 4 1/2%

Daje denar proti vključenju na posestva v Trstu. Obresti po dogovoru. TRST, 1. oktobra 1886. 2—24